

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ

Proiect de Lege privind ordinul de protecție

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

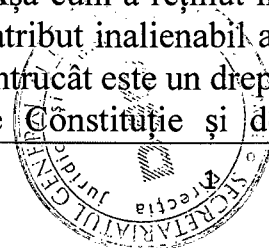
Inițiativa Ministerului Justiției și a Ministerului Afacerilor Interne

2.2. Descrierea situației actuale

Violența, sub diversele ei forme de manifestare, face în prezent obiectul unor reglementări atât în materie civilă, cât și în materie penală. Prin Legea nr.217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, legiuitorul a urmărit ocrotirea și sprijinirea familiei, existând o preocupare constantă pentru găsirea unor soluții optime de prevenire și combatere a actelor de violență domestică, distincte de protecția acordată victimei de legea penală. A fost astfel reglementat un mecanism care să asigure victimei o protecție eficientă împotriva actelor de violență, prin emiterea ordinelor de protecție (cele provizorii fiind emise imediat de către polițiștii care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, constată că există un risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică); totodată, legiuitorul a creat un cadru procesual care să respecte drepturile părților implicate în proces și care să ofere acestora garanțiile unui proces echitabil, cu respectarea liberului acces la justiție și fără instituirea vreunei discriminări.

Într-o societate, conduitele violente nu se restrâng însă la perimetrul domestic, actele de violență putându-se manifesta în toate tipurile de relații sociale pe care individul le dezvoltă, iar nevoia de siguranță și protecție față de actele de violență ce pun în pericol viața, integritatea fizică și psihică și libertatea persoanei este, fără îndoială, una generală. Nu toate victimele acestor comportamente deviate manifestate prin violență intră însă sub incidența Legii nr. 217/2003, beneficiarii ordinului de protecție fiind exclusiv victimele violenței domestice.

Instrumentele de prevenire și de combatere a actelor de violență a căror utilitate și eficiență a fost dovedită în societate nu ar trebui să rămână la nivel „de nișă”, ci ar trebui ca acestea să fie accesibile oricărei persoane a cărei libertate, integritate fizică ori psihică dar mai ales a cărei viață sunt puse în pericol, indiferent de mediul în care actul de agresiune se manifestă și de calitatea pe care agresorul o are în raport cu victima. Așa cum a reținut în jurisprudența sa Curtea Constituțională, „dreptul la viață constituie un atribut inalienabil al persoanei și reprezintă valoarea supremă în ierarhia drepturilor omului, întrucât este un drept fără de care exercitarea celorlalte drepturi și libertăți garantate de Constituție și de

instrumentele internaționale de protecție a drepturilor fundamentale ar fi iluzorie, fapt ce determină caracterul axiologic al acestui drept. El cuprinde atât un drept subiectiv, cât și o funcție obiectivă, respectiv un principiu călăuzitor al activității statului, care are obligația de a proteja dreptul fundamental la viață al persoanei”¹.

În acest sens, al protecției persoanei a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate sunt puse în pericol printr-un act de violență, se impune luarea măsurilor necesare, inclusiv de natură legislativă, pentru a proteja toate persoanele victime ale actelor de violență, indiferent de relația acestora cu agresorul.

2.3. Schimbări preconizate

Rațiunea introducerii reglementării privind ordinul de protecție este crearea unui instrument juridic eficient, similar celui pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, deoarece, în legislația în vigoare, pentru victimele actelor de violență, altele decât cele din sfera domestică, există doar protecție penală. Având în vedere, pe de o parte, eficiența dovedită în practică a ordinului de protecție reglementat de Legea nr.217/2003, și, pe de altă parte, faptul că atât acest ordin de protecție, cât și cel care face obiectul prezentului act normativ, apără același set de valori, respectiv viața, integritatea fizică și psihică și libertatea persoanei se impune reglementarea unui regim juridic similar celor două instrumente și adaptat totodată, atunci când este cazul, la situația lor specifică.

În ceea ce privește actul normativ, acesta este structurat în patru capitole, după cum urmează:

Capitolul I – Definiții: actul normativ definește noțiunea acte de violență și de membru de familie;

Capitolul II reglementează regimul juridic al ordinului de protecție provizoriu. În esență, acesta:

- se emite imediat de către polițist, la cererea scrisă a victimei, a tutorelui ori a altui reprezentant legal al acesteia, dacă din evaluarea situației de fapt rezultă că există risc iminent cu privire la săvârșirea unui alt act de violență îndreptat împotriva victimei, care îi pune în pericol viața, integritatea fizică ori libertatea acesteia;

- se aplică pe o perioadă de cel mult 5 zile;

- poate cuprinde una sau mai multe dintre următoarele măsuri: evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, reintegrarea victimei și, după caz, a membrilor familiei acesteia, în locuința comună; obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate; obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere; interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima; obligarea agresorului

- de a preda poliției armele, componentele esențiale și munițiile deținute, documentele în care acestea sunt înscrise precum și autorizația/autorizațiile de procurare a armelor emisă/emise pe numele acestuia;

¹ Decizia nr. 826/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105/11 februarie 2019

- este supus confirmării de către procuror; dacă apreciază necesar, anterior confirmării, procurorul poate asculta victima pentru a-i aduce la cunoștință măsurile care au fost dispuse, conținutul lor și posibilitatea de a renunța la acestea;

- poate fi contestat la instanța de judecată competentă potrivit legii în termen de 48 de ore la emitere; contestația se judecă în regim de urgență și cu citarea părților.

Capitolul III reglementează regimul juridic al ordinului de protecție. În esență:

- persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol prin acte de violență din partea unei alte persoane poate solicita instanței (personal sau prin reprezentant legal) emiterea unui ordin de protecție; cererea poate fi introdusă în numele victimei și de procuror și de reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor infracțiunilor.

- ordinul de protecție poate cuprinde una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligații sau interdicții: evacuarea temporară a agresorului din locuința comună; reintegrarea victimei și, după caz, a membrilor familiei acesteia, în locuința comună; obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate; interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic; obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere; interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima; obligarea agresorului de a preda poliției armele, componentele esențiale și munițiile deținute, documentele în care acestea sunt înscrise, precum și autorizația/autorizațiile de procurare a armelor emisă/emise pe numele acestuia. Instanța de judecată poate dispune și alte măsuri, de exemplu, consilierea psihologică, psihoterapie și poate recomanda internarea voluntară sau, după caz, poate solicita internarea nevoluntară, în condițiile legii.

- durata măsurilor dispuse este stabilită de instanța de judecată, fără a putea depăși 6 luni de la data emiterii ordinului;

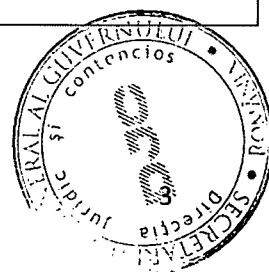
- judecata se face de urgență și cu precădere, asistarea victimei și a agresorului fiind obligatorie; în caz de urgență deosebită, instanța poate emite ordinul de protecție și fără citarea părților. Hotărârea prin care se soluționează cererea de emitere a ordinului de protecție este supusă numai apelului.

- revocarea ordinului de protecție poate fi solicitată, în condițiile stabilite de lege, de persoana împotriva căreia s-a dispus o măsură prin ordinul de protecție;

- prezenta lege nu împiedică aplicarea prevederilor Legii nr. 217/2003, atunci când acestea sunt incidente.

Capitolul IV cuprinde dispoziții finale și tranzitorii.

2.4. Alte informații

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

3.2. Impactul social

Noile reglementări vor asigura un răspuns eficient al autorităților statului la anumite acte de violență situate în afara sferei violenței domestice.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Noile reglementări cuprind măsuri care vizează respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, mai exact a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică al persoanelor care sunt victimele unor acte de violență fizică sau psihică.

Prevederile legale vor contribui la identificarea timpurie a acțiunilor sau comportamentelor deviate ale agresorilor și la aplicarea unor măsuri de prevenție speciale, destinate acestora.

Prin ordinul de protecție pot fi dispuse și o serie de măsuri, precum evacuarea temporară a agresorului din locuința comună ori interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic, măsuri care, prin natura lor, au ca efect o restrângere temporară a unor drepturi și libertăți ale agresorului.

Măsuri similare se regăsesc și în prevederile Legii nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, prevederi care au făcut obiectul controlului de constituționalitate și cu privire la care este deja conturată o jurisprudență a Curții Constituționale; în sens amintim, cu titlu de exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 303/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 500 din 7 iulie 2015, în care instanța de contencios constituțional reține, în esență, că astfel de măsuri „sunt instituite pentru apărarea unor valori fundamentale, precum viața și integritatea fizică și psihică a persoanei, demnitatea omului, în timp ce drepturile fundamentale invocate pot fi supuse anumitor limitări ori restricții sau ingerințe din partea autorităților publice, dacă au un scop legitim și dacă respectă un raport de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul propus. În același timp, potrivit dispozițiilor art. 57 din Constituție, „Cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți”. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia statele membre nu au doar obligația negativă de a nu împiedica exercițiul deplin al drepturilor fundamentale, ci și o obligație pozitivă de a lua măsurile necesare pentru garantarea unei protecții efective a acestora (a se vedea, spre exemplu, Hotărârea din 14 octombrie 2010, pronunțată în Cauza A. împotriva Croației, paragrafele 76 și 77)”.

3.4. Impactul macroeconomic

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

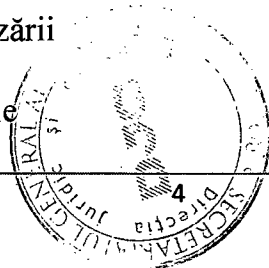
3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

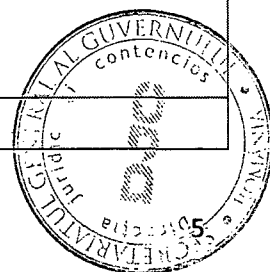
3.9. Alte informații

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

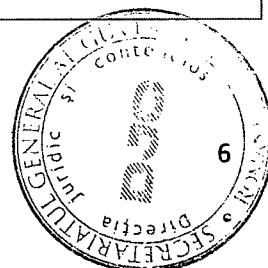
- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
1. buget de stat, din acesta:						
1. impozit pe profit						
2. impozit pe venit						
1. bugete locale						
1. impozit pe profit						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat:						
1. contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
1. buget de stat, din acesta:						
1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
1. bugete locale:						
1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
1. bugetul asigurărilor sociale de stat:						
1. cheltuieli de personal						
2. bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugete locale						

4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Estimarea influenței bugetare pe care o implică aprobarea proiectului nu poate fi realizată în condițiile în care nu pot fi identificate repere clare privind numărul de persoane care vor beneficia de ordinul de protecție, care să permită o astfel de estimare și ca atare aplicarea prevederilor din prezentul proiect se va face cu încadrarea în fondurile alocate prin legile bugetare anuale.					
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: 1. fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; 2. declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară.						
4.8. Alte informații						

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

- 5.1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ
Modalitatea de gestionare de către polițiști a cazurilor privind actele de violență se stabilește prin ordin al ministrului afacerilor interne, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.
- 5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice
- 5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)
- 5.3.1. Măsuri normative necesare transpunerii directivelor UE
- 5.3.2. Măsuri normative necesare aplicării actelor legislative UE
- 5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene
- 5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate
- 5.6. Alte informații

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

- 6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative
- 6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
- 6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale
- 6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative
- 6.5. Informații privind avizarea de către:
- a) Consiliul Legislativ
Proiectul actului normativ a fost avizat de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 701/2023.
 - b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
 - c) Consiliul Economic și Social
Proiectul actului normativ a fost avizat de Consiliul Economic și Social prin avizul nr. 4519/2023.
 - d) Consiliul Concurenței
 - e) Curtea de Conturi
- 6.6. Alte informații

Secțiunea a 7-a

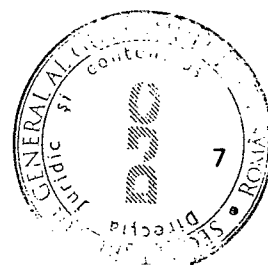
Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

- 7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ
Proiectul a fost publicat pe pagina de internet a Ministerului Justiției, în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, cu completările ulterioare.
- 7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualele impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Secțiunea a 8-a

Măsuri privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

- 8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ
- 8.2. Alte informații

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege privind ordinul de protecție, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

ION-MARCEL STOLACU